

Νίκος Πελεκούδας

Αν κανείς διαβάσει ή ακούσει προσεκτικά τις δηλώσεις της κυβέρνησης τις τελευταίες μέρες, με αφορμή την αντιμετώπιση του κορονοϊού, θα καταλήξει σε ένα βασικό συμπέρασμα. Αποτελούν ένα εκκρεμές ανάμεσα σε μια αντιεπισημονική και πολιτικά ύπουλη προσπάθεια να καθησυχαστεί η κοινωνία υποτιμώντας τους όποιους κινδύνους έχουν ήδη επισημανθεί, από τη μια μεριά, και στις πάμπολλες ανεπιβεβαίωτες και χωρίς στοιχεία διαβεβαιώσεις πως ο κρατικός μηχανισμός είναι έτοιμος να ανταποκριθεί στο ενδεχόμενο εμφάνισης κρουσμάτων, από την άλλη. Είναι περιττό να θυμίσουμε πως τα στοιχεία τα οποία έχουν εμφανίσει ήδη μάχιμοι υγειονομικοί κονιορτοποιούν την όλη προσπάθεια.

Αξίζει να δούμε βέβαια πόσο γρήγορα κατέρρευσε το **ρατσιστικό και οριακά μισανθρωπικό** επιχείρημα που κυκλοφορούσε τις πρώτες ημέρες εμφάνισης του ιού στην Κίνα, πως αυτά δε μας αφορούν γιατί σχετίζονται με «εξωτικές» διατροφικές συνήθειες και γενικά «καθυστερημένους» λαούς. Ο πανικός που έχει διαχυθεί ιδιαίτερα στην Ιταλία, έρχεται να τονίσει εμφατικά τους κοινωνικούς και πολιτικούς όρους εμφάνισης των ιών αλλά πολύ περισσότερο την κρατική διαχείρισή τους.

Το μόνο που είναι συγκεκριμένο αυτή τη στιγμή, είναι οι οδηγίες προφύλαξής μας από τον ιό. Το μόνο συγκεκριμένο δηλαδή είναι η μετάθεση στο επίπεδο της ατομικής ευθύνης για την προφύλαξή μας, με ευρύτερες κυρίως κοινωνικές αλλά και πολιτικές συνέπειες. Είναι σαφές πως ακόμα και τα καλύτερα αναγκαία μέτρα και να λάβει κανείς, το κύριο ερώτημα είναι τι γίνεται αν αρρωστήσουμε.

Όμως αυτή η ατομική ευθύνη παράγει αποτελέσματα. Και στην Ελλάδα όπου αναμένεται η εμφάνιση κρουσμάτων παρατηρούνται οι πρώτες ελλείψεις σε προϊόντα στα ράφια των σούπερ μάρκετ, ελλείψεις σε φαρμακευτικά υλικά (ντελίριο με τις μάσκες), φαινόμενα που

πανεύκολα μπορεί να παρατηρήσει ο οποιοσδήποτε εμπειρικά.

Το εύκολο που θα μπορούσε κανείς να τονίσει είναι η υπεράσπιση του εαυτού, μακριά από οποιαδήποτε μάχιμη διάθεση απέναντι σε αυτούς που παίζουν με την υγεία μας. Το ατομικό κυνήγι της προστασίας μας. Δε θα πρόσθετε όμως τίποτα το χρήσιμο, τουλάχιστον σε όσους φιλοδοξούν και επιδιώκουν την ανατροπή. Είναι λογικό και πάντα έτσι συμβαίνει η κυρίαρχη όψη της αντιμετώπισης των κρίσεων από την κοινωνία να γίνεται με τις κυρίαρχες αξίες του παρόντος, τουλάχιστον πλειοψηφικά. Στα νέα κάθε φορά φαινόμενα κρίσης (πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής) η κοινωνία φοράει την παλιά φορεσιά της, τουλάχιστον στην αρχή της εκδήλωσής τους. Αλλού βρίσκεται το ιδιαίτερο στοιχείο.

Αυτά τα πρώτα στοιχεία ατομικής αναζήτησης λύσης στην επικείμενη εμφάνιση του ιού αποτυπώνουν μια ευρύτατη απουσία εμπιστοσύνης στο ίδιο το αστικό κράτος και την νεοδημοκρατική διαχείρισή του (αυτό είναι το δευτερεύον). Για αυτό το λόγο και στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ παρεμβαίνουν επιχειρώντας να διασώσουν την κρατική τιμή, υποστηρίζοντας το δικό τους θετικό ρόλο αν βρίσκονταν ξανά στην κυβέρνηση. Λες και δεν υπάρχει μνήμη για την κατάσταση της δημόσιας υγείας επί των ημερών τους.

Πέρα όμως από τις προϋποθέσεις **πολιτικής αμφισβήτησης**, υπάρχει και σοβαρό υπόβαθρο να πληγούν και **βασικές αξίες της καπιταλιστικής κοινωνίας**. Πόσοι θα ρισκάρουν να εκκλησιαστούν πίνοντας και τρώγοντας από το ίδιο κουτάλι; Αν η εκκλησία δεν μπορεί να προστατεύσει από αυτά τα φαινόμενα τότε που βρίσκεται ο Θεός ;

Η οικονομική ορθοδοξία της αυτορύθμισης της αγοράς επίσης, πάει περίπατο όταν η καπιταλιστική οικονομία προφανώς με μοναδικό κριτήριο το κέρδος ρυθμίζει την ποσότητα, την ποιότητα και τις τιμές στα ράφια των σούπερ μάρκετ και όχι μόνο.

Η αντιμετώπιση του ιού, πέρα από τα καθαυτό ζητήματα υγειονομικής αντιμετώπισης με κέντρο των εργαζόμενο άνθρωπο (που προφανώς δηλώνω αδυναμία να παρουσιάσω), θέτει τις προϋποθέσεις ενός **συνολικού αξιακού αναπροσδιορισμού** για το σύνολο της κοινωνίας. Μπορεί να κλονίσει βεβαιότητες και να θέσει στο κέντρο της συζήτησης τη στρατηγική πρόταση της αναγκαιότητας μιας κοινωνίας χωρίς εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, χωρίς το επιβλαβές αστικό κράτος, χωρίς ανορθολογισμό και καταφυγή στους απατεώνες και εμπόρους των ψυχών με τα άμφια.

Όμως τίποτα δεν είναι δεδομένο, ούτε συμβαίνει αυτόματα. Η συνειδητή και οργανωμένη παρέμβαση των επαναστατικών κομμουνιστικών δυνάμεων με και για τους εργαζόμενους

είναι αυτή που μπορεί να λύσει το ζήτημα.

Και αυτό γιατί:

-Το κράτος όπως κάνει πάντα σε περιόδους κρίσεων που δε μπορεί να διαχειριστεί θα επιχειρήσει να διαλύσει τους κοινωνικούς όρους συνύπαρξής μας, να θέσει τον ένα ως κίνδυνο για τον άλλο, θα προτιμήσει να νεκρώσει πλευρές της κοινωνικής και οικονομικής ζωής.

-Η έλλειψη σε προϊόντα μπορεί να στρώσει το έδαφος στο μαυραγοριτισμό, επίσημο και θεσμικότατα υποκινημένο από τα ίδια πολυεθνικά, πολυκλαδικά μονοπώλια και μεγάλους επιχειρηματικούς ομίλους.

-Η ξεχαρβαλωμένη δημόσια υγεία θα δώσει χώρο σε τσανακογλείφτες τους χώρου της υγείας που θα δουν και αυτή την κρίση, τι έκπληξη, ως ευκαιρία για την τσέπη τους.

-Η θρησκεία θα αντεπιτεθεί υπενθυμίζοντας, όπως πάντα έκανε με όσα δε μπορούσε να αντιμετωπίσει, πως όλα όσα ζούμε είναι άνωθεν τιμωρία.

Υπάρχει και άλλος δρόμος όμως.

Μια μεγάλη **αξιακή αντεπίθεση** με οργανωμένους όρους μπορεί να ξετυλιχτεί σε αυτούς που δε θα έχουν να πληρώσουν πλουσιοπάροχα για να είναι υγιείς, που το κράτος ήδη τους ξεκληρίζει με ανασφάλεια πριν τους αποκοιμίσει πως στην υγεία όλα πάνε καλά, σε όλους όσους δεν έχουν να κερδίσουν τίποτα ανάμεσα σε ένα Θεό ανίκανο ή ένα Θεό τιμωρό, σε όλους όσους **η οικονομία της αγοράς για δεκαετίες δείχνει τα δόντια της ανεξάρτητα από τον κυβερνητικό διαχειριστή.**

Με αφορμή και το ζήτημα του νέου ιού, είναι πρόδηλο πως η εποχή μας εγκυμονεί τους όρους μιας **αμοιβαίας καταστροφής των βασικών κοινωνικών τάξεων** (όπως γράφει ο Μαρξ στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο) μαζί με την **κομμουνιστική απελευθέρωση**. Κανένα ζήτημα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί **μόνο με την πολιτική αποκάλυψη** και καταγγελία (πολύτιμη σε ένα πρώτο βαθμό).

Η σύνδεση με τις ευρύτερες επαναστατικές και κομμουνιστικές στρατηγικές στοχεύσεις είναι όρος απαραίτος. Όχι ως πολιτική εμμονή, αλλά ως όρος ύπαρξης.

Νίκος Πελεκούδας

Υπ. Διδάκτορας Κοινωνικής Πολιτικής
Καθηγητής σε Φροντιστήρια